

Het middenveld in Vlaanderen:
en avant marche!

WELKOM

@CSIFlanders / #CSIFlanders

www.middenveldinnovatie.be

Programma

- 9u30 Inleiding: bevindingen op hoofdlijnen
- 10u30 Sessies zoomen in op belangrijkste onderzoekstopics → Zie deelnemersmap / wegwijzers
- 12u15 Lunch
- 13u30 Sessies zoomen in op belangrijkste onderzoekstopics → Zie deelnemersmap / wegwijzers
- 15u00 Pauze
- 15u20 Het 'middenveld': een agenda voor de toekomst?
- 16u45 Receptie

Vier jaar middenveldonderzoek

Bevindingen op hoofdlijnen

Filip De Rynck (UGent)
Lode Vermeersch (HIVA KULeuven)

www.middenveldinnovatie.be

@CSIFlanders / #CSIFlanders

- **Derde grote conferentie**
- **Slotconferentie:** na intense periode van case – onderzoeken (rapporten op website). Eerder vooral kwantitatieve resultaten
- **Inleidend en uitleidend**

2013: Werktank Middenveld

Samen met de Verenigde Verenigingen

Middenveld wordt bevraagd: dienstverlening en politiek werk in controverser, autonomie belaagd?

- **Dienstverlening:** ‘vermarkting’ en primaat van de overheid
- **Politieke rol:** leiden bewegingen bij overheid en middenveld tot meer verzakelijking?
- **Burgers:** andersoortig engagement, meer consument?

Keuzes in onze onderzoeklijnen:

1. Niet de focus op gemeenschapsvorming
2. Breed (welzijn, sociale economie, sociaal – cultureel) en diep (cases, zie sessies)
3. Niet alles werd onderzocht (besparingen; medebeheer; sociologische evoluties,...)

Wel resem **interactieve methodes** ingezet

Veel materiaal, nog lang niet allemaal ontgonnen

Lessen trekken: hoe doen we dat?

- 1. *Niet als kant en klare oplossingen*
- 2. *Wel aangepaste bril(len) om naar het middenveld te kijken: concepten verfijnd of geherformuleerd*
- 3. *Niet beperken tot problemen, kijken naar praktijken en innovatie*

Middenveldinnovatie als sociale innovatie

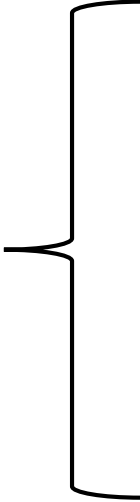
1. Transformatie van **maatschappelijke verhoudingen**
2. Transformatie van **relaties tussen organisaties**
3. Transformatie binnen **organisaties**
4. Transformatie van **menselijke verhoudingen**

In organisaties, sectoren en gebieden

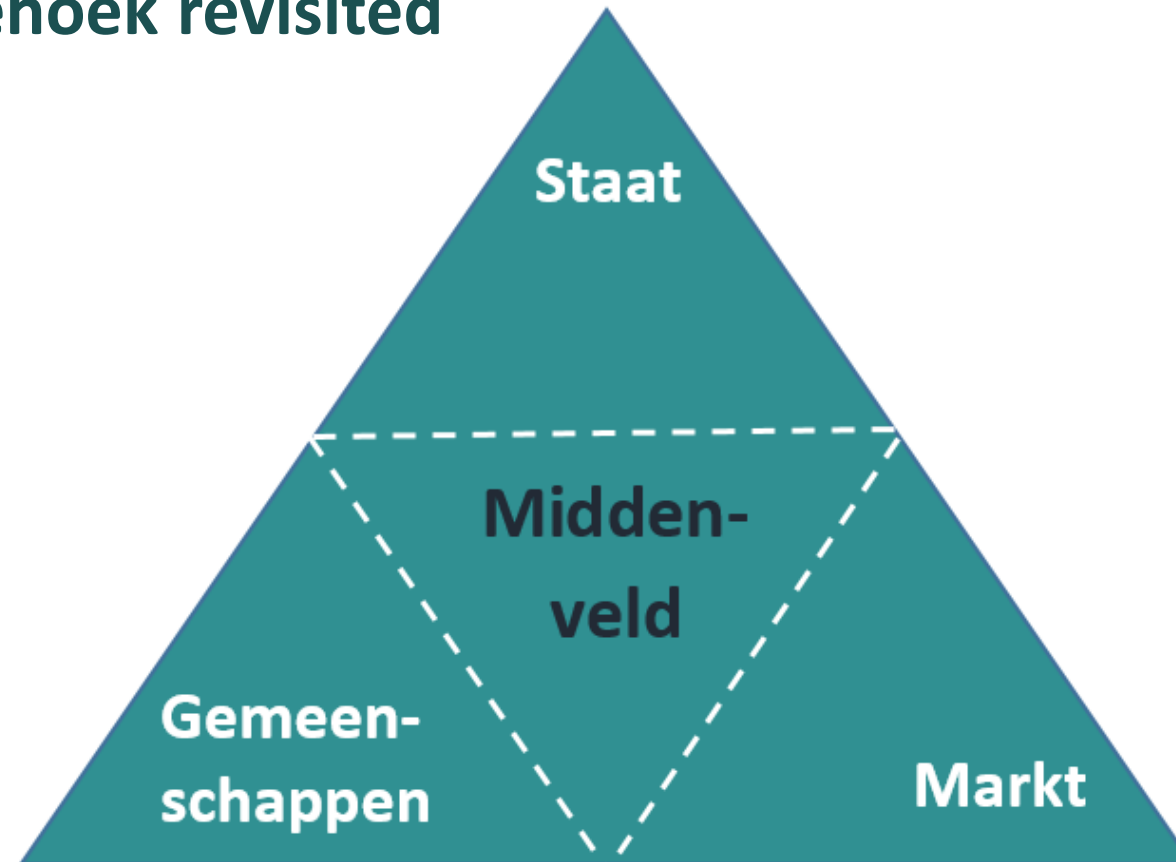
Een **complex speelveld**: meer registers bespelen

Ontrafelen van de **complexiteit en gelaagdheid** van begrippen:

-
- *hybridisering*
  - *politisering*
  - *diversiteit*
  - *relaties met overheden*
  - *Personeelsbeleid*
  - *vrijwilligersmanagement*

Een complexer maatschappelijk en politiek speelveld

→ De driehoek revisited

Een complexer maatschappelijk en politiek speelveld

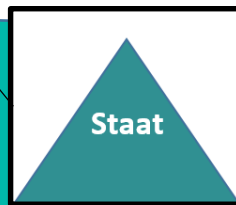
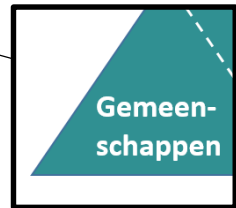
→ De driehoek revisited

Innovatie = bewegingen in de overgangen tussen drie polen
(vernieuwingen gaan samen met spanningen)

→ *Richting markt*

→ *Richting burgers*

→ *Richting overheid*

Een complexer speelveld → Richting markt

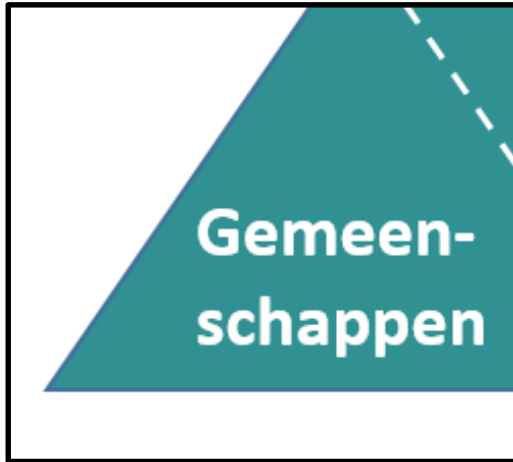
- “Vermarkting” als **gelaagd concept**
- Eerder **negatieve connotatie**
- Realiteit in Vlaanderen vergt een **geuanceerde kijk**:
  - *Zeer weinig inkomsten uit commerciële activiteit*
  - *Voorzichtige introductie van prestatiemeetsystemen + professionalisering van bestuursraden*

Een complexer speelveld → Richting markt

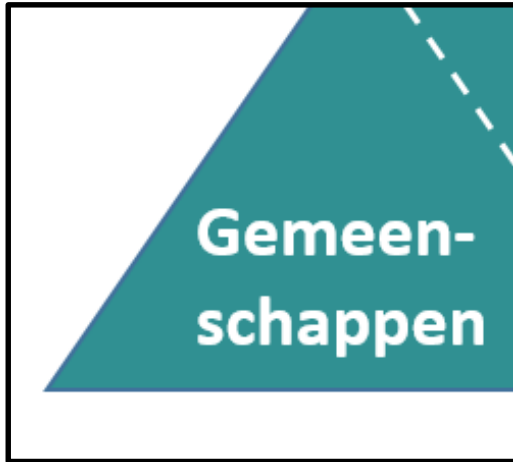
- **Niet aan elke organisatie** gegeven (capaciteit, rol, ...)
- **Risico:**
  - Afdrijven naar cherry picking, 'one size fits all', ...
  - Druk op medewerkers / vrijwilligers?
  - ...
- **Kans:** op professionalisering
- **Uitdaging** voor organisatie: ≠ verwachtingen ≠ stakeholders

Vrijwilligers(management)

- Geen harde cesuur tussen **oude en nieuwe vrijwilliger**. De vaste vrijwilliger primeert
- Verschillende stijlen in het **'managen' van vrijwilligers**
- **Nieuwe issues**: efficiëntiedenken, andere vragen vanwege vrijwilligers, ...

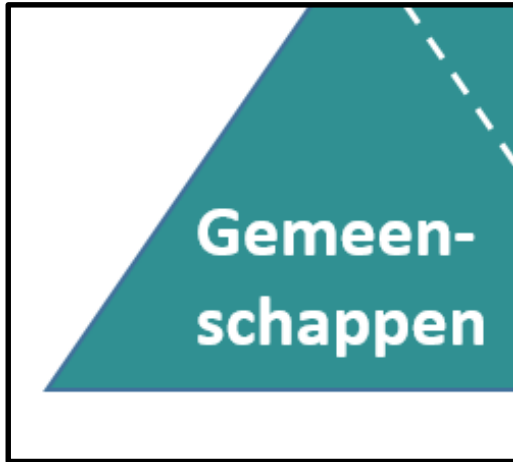
Personeel(s)beleid)

- **Nieuwe profielen** gezocht: meer generalistische competenties
- (Nog steeds) **sterk engagement** gevraagd
- Hoge eisen > **moeizame zoektocht** naar personeel

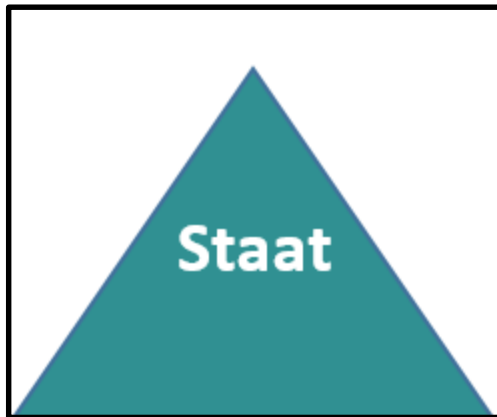
Etnisch-culturele diversiteit

- Geen **evenredige** participatie
- **Moeilijk te sturen** (vrijheid van vereniging)
- ‘**Bonding**’ is belangrijk, maar ook ‘**overbruggende**’ contacten
- **Moedige veranderingen** gaande: op organisatie-niveau én op sector-niveau (bv. Jeugdwerk)

Een complexer maatschappelijk en politiek speelveld

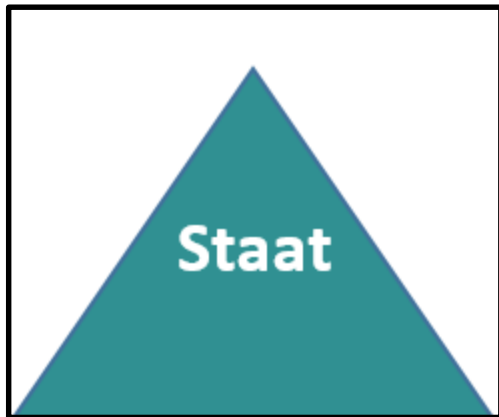
→ Richting overheid

- **Bipolair beeld** (overheid 'versus' middenveld) sterk bijgestuurd: zowel middenveld als overheid zijn veel heterogener
- **Sectorale arrangementen** tussen delen van de overheid en delen van het middenveld verschillen sterk (financiering; taakverdeling; opvolging en verantwoording,...)
- **Paradigmashift** naar New Public Management: niet dominant
- Relaties zijn veel meer genetwerkt en in die relaties spelen ambtenaren en professionelen (ook van koepels) belangrijke '**boundary spanning**' – rollen

Een complexer maatschappelijk en politiek speelveld

→ Richting overheid

- Regimes op lokaal en centraal niveau verschillen: van LAT – relaties tot genetwerkte verzakelijking op lokaal niveau. Meer gepolitiseerde agenda op centraal niveau, maar ook grote verwevenheid
- Verschillen tussen landelijke en stedelijke werelden. Weinig professionaliteit en ‘meta’-beleid bij lokale besturen

Drie rollen revisited

Gemeenschapsvorming: zowel obstakel (diversiteit) als drager van vernieuwing (zie Borgerhout en Molenbeek)

Politisering en de – politisering: ruimere kijk nodig

1. Survey: geen daling van politieke rol, volgens middenveld
2. Agonisme (het politieke conflict over maatschappijvisies, centraal in discussie over politisering en de - politisering) blijft relevant, deels over rol van middenveld zelf
3. Aangevuld met leefstijlpolitiek en deliberatieve politiek
4. Dienstverlening houdt vaak elementen van politisering
5. Maar bredere definitie nodig: “nastreven van maatschappelijke en politieke verandering door het aanjagen van het publieke debat “ (lobbying, partnerschap, beleidsbeïnvloeding en effect van oa sociale media)

En nu:

- **Verdiepende sessies:** vernieuwingen op het conceptuele vlak + rijke verhalen uit het case-onderzoek en praktijken van innovatie
- **Slotbeschouwingen:** vooruitkijken, voorbij de grenzen van het academisch onderzoek

Vijf verdiepende sessies (vm)

- **Mag het middenveld aan politiek doen?** → AUDITORIUM QUETELET
- **Vermarkting van middenveldorganisaties: een slecht idee, of toch niet helemaal?** → PELSMAEKER
- **Relatie tussen lokale middenveldorganisaties en lokale besturen** → VAN VAERENBERGH
- **Kleine middenveldorganisaties: gelden daar andere principes voor personeelsbeleid?** → LUCIEN DE SMET
- **Vraagt nieuw vrijwilligerswerk ook ander vrijwilligersmanagement?** → AUDITORIUM DEN DUYVER

Zes verdiepende sessies (nm)

- **Vermarkting van middenveldorganisaties: een slecht idee, of toch niet helemaal? → VAN VAERENBERGH**
- **Ze komen niet... Hoe gaat het Vlaamse middenveld om met nieuwe Vlamingen? → DEN DUYVER**
- **Relatie tussen lokale middenveldorganisaties en lokale besturen → LOKAAL 1.4**
- **De stad als laboratorium voor een vernieuwd middenveld? → PELSMAEKER**
- **Kleine middenveldorganisaties: gelden daar andere principes voor personeelsbeleid? → ROGIERS**
- **Vraagt nieuw vrijwilligerswerk ook ander vrijwilligersmanagement? → LUCIEN DE SMET**

Het 'middenveld': een agenda voor de toekomst?

Stijn Oosterlynck

Agenda voor de toekomst

1. Schrijf het middenveld niet af!
2. Middenveld en overheid zitten in hetzelfde schuitje en kunnen leren van elkaar
3. Pleidooi voor actieve subsidiariteit
4. Combinatie van rollen is een krachtige weg naar vernieuwing

Agenda voor de toekomst

5. Koepels als netwerken

6. Lokale adviesraden functioneren onvoldoende als platform voor visieontwikkeling

7. Burgerinitiatieven: een weinig bruikbare term

Agenda voor de toekomst

8. Lokale middenveld heeft nood aan een systeemspeler
9. Lokale afdelingen activeren, ook voor maatschappelijke verandering

Ter reflectie

Bart Verhaeghe

@CSIFlanders / #CSIFlanders

www.middenveldinnovatie.be

Bedankt!

@CSIFlanders / #CSIFlanders

www.middenveldinnovatie.be